

בתי הדין הרבניים

גירושין

הגירושין הוא הליך בו הבעל מוסר גט כריתות לאשה ובכך מנתק את קשר הנישואין שבניהם לחלוטין. לבית הדין הרבני סמכות בלעדית ובלבדית לתת גט ולשחרר את הצדדים לחיים חדשים. הדבר רלוונטי גם לנישואין אזרחיים, גם אם הנישואין שנעשו בחו"ל. להלן יובא פירוט נרחב אודות נושא זה.

1.

תמצית

2.

אישור הסכם גירושין

3.

תביעת גירושין

4.

תביעת גירושין וכל הכרוך בגירושין

5.

תביעת מזונות

6.

תביעת החזקת ילדים (משמורת ילדים)

.7

יחידות הסיוע שליד בתי הדין

.8

הליך סידור הגט

.9

ערעור

.10

מילון מונחים

1. תמצית

בני זוג יהודים המעוניינים להתגרש בישראל צריכים לפנות לבתי הדין הרבניים, שלהם הסמכות הבלעדית על-פי חוק בנושא גירושין. גירושין יכולים להתבצע בהסכמה של שני בני הזוג או כאשר צד אחד מעוניין להתגרש והצד השני לא מעוניין. בדרך-כלל גירושין כרוכים גם בהסדרת נושאים נלווים, כגון: חלוקת רכוש, מזונות, משמורת ילדים וכדומה. הסדרת נושאים אלה יכולה להיעשות בהסכמת שני הצדדים או בסיוע של גורם חיצוני (עורך דין, טוען רבני או מגשר). הסכם גירושין אליו הגיעו הצדדים חייב לקבל אישור ותוקף של ערכאה משפטית (בית דין רבני או בית משפט לענייני משפחה). אם אין הסכמה בין בני זוג בנושא הגירושין או בנושאים הנלווים אליהם כנ"ל, יוכל מי מהם להגיש תביעות לביה"ד הרבני בנושאים אלו. ביה"ד הרבני יזמין את הצדדים לדיון בתביעות ויפסוק בהתאם.

בקשה לישוב סיכסוך

אם אין הסכמה בין בני הזוג להסדרת הגירושין והנושאים הנלווים (חלוקת רכוש, מזונות, משמורת ילדים וכו'), יכול מי מבני הזוג המעוניין להגיש תביעות בנושאים אלו לערכאה המשפטית המוסמכת (בתי הדין הרבניים או בתי המשפט לענייני משפחה) ולבקשם לפסוק בנושאים הנתונים במחלוקת בין בני הזוג. ביום 17.7.2016 נכנס לתוקפו חוק להסדר התדיינות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה) תשע"ה – 2014 הקובע כי לפני שניתן להגיש כל תביעה לביה"ד הרבני או לבית המשפט לענייני משפחה יש להגיש קודם בקשה לישוב סכסוך הכרוך בתשלום סמלי (בקשה בהסכמה של שני בני הזוג אינה מצריכה הליך קודם של ישוב סכסוך). מטרתו של הליך זה לסייע לבני זוג ליישב את הסכסוך בניהם בפרט בהליך גירושין בהסכמה ובדרכי שלום ולצמצם את הצורך בקיום התדיינות משפטית, מתוך התחשבות במכלול ההיבטים הנוגעים לסכסוך ובטובתם של הילדים. לאחר הגשת בקשה לישוב סכסוך יוזמנו בני הזוג לפגישות מידע היכרות ותיאום (להלן (מהו"ת) ביחידת הסיוע שליד בית הדין הרבני.

2. אישור הסכם גירושין

בני זוג המגיעים להסכמה לגבי הליך הגירושין יוכלו לנסח הסכם גירושין בעצמם או בסיוע עורך דין, טוען רבני או מגשר. הליך הגירושין הוא בסמכות הבלעדית של בית הדין הרבני, ולכן על בני הזוג לפתוח תיק אישור הסכם גירושין בבית דין זה לשם אישור ההסכם. אם אישור הסכם הגירושין נעשה בבית המשפט יוכלו בני הזוג לפתוח תיק "בקשה משותפת לגירושין" ולבקש מביה"ד לסדר גירושין ביניהם.

הליך אישור הסכם גירושין

בהסכם הגירושין נכללים על-פי-רוב מגוון נושאים, כגון: חלוקת הזכויות בדירה המשותפת וחלוקת יתר הרכוש: תכולת הדירה, כלי רכב, חסכונות, זכויות סוציאליות, חובות, משכנתאות וחשבונות בנק. בנוסף לחלוקת הרכוש כולל ההסכם: קביעת משמורת ילדים, הסדרי השהות ואופן חינוכם של הילדים המשותפים, מזונות הילדים והכתובה. הליך אישור הסכם הגירושין כרוך בשלבים אלו:

- מלאו טופס בקשה לאישור הסכם הגירושין במזכירות בית הדין, או הדפיסו באמצעות אתר ביה"ד.
- שלמו במזכירות בית הדין את האגרה הקבועה בחוק.
- צרפו תצלום תעודת הזהות שלכם, כולל ספח מעודכן.
- צרפו עותק מקורי של הסכם הגירושין החתום.
- שמרו עותק של החומר המוגש למזכירות בית הדין.

להסכם הגירושין יהיה תוקף משפטי מלא רק לאחר אישור של הערכאה השיפוטית המוסמכת. ללא אישור ההסכם, אין הוא מחייב, ואין יכולת לאוכפו באופן מעשי על בן הזוג. עם אישור ההסכם הוא מקבל תוקף של פסק דין, שאפשר לאוכפו בלשכת ההוצאה לפועל ולהגישו למוסד לביטוח לאומי (בעניין מזונות).

לאחר מתן פסק הדין המעניק תוקף משפטי להסכם, יש לפתוח תיק סידור גט לצורך קביעת מועד בעניין זה. אם בני הזוג לא הגיעו להסכמה מלאה בכל העניינים הכרוכים בגירושין, אפשר לבקש מבית הדין לדון בבקשה לאשר את הסכמת בני הזוג להתגרש בלבד. בית הדין ישקול את הבקשה לפי נסיבותיה.

שינויים בהסכם גירושין

בהסכמת שני הצדדים קיימת אפשרות לערוך שינויים בהסכם הגירושין גם לאחר שאושר. עליהם למלא טופס בקשה ולבקש תיקון להסכם גירושין, או בקשה לשינוי ההסכם.

3. תביעת גירושין

אם אחד מבני הזוג רוצה להתגרש, אולם האחר אינו מסכים להליך, ניתן להגיש תביעת גירושין בבית הדין הרבני האזורי. תביעת הגירושין תוגש לבית הדין אשר באזור שיפוטו מצוי מקום המגורים המשותף האחרון של בני הזוג.

הליך פתיחת תיק תביעת גירושין

מלאו את טופס כתב התביעה, הכולל:

1. פרטיו האישיים של התובע.
2. פרטי בן הזוג הנתבע.
3. פרטי עורכי הדין והטוענים הרבניים המעורבים (אם הנכם מיוצגים על ידי עורכי דין או טוענים רבניים). כמו כן צרפו ייפוי-כוח.
4. פרטי התביעה, כולל מידע על הנישואין לנתבע ועל נסיבות הפרדה, נישואין וגירושין קודמים, ילדים משותפים, הליכי גישור וטיפול משפחתי שהתקיימו ותלונות במשטרה או תביעות קודמות, אם היו.
5. עליכם לפרט את העילה המצדיקה את תביעת הגירושין ואת מהות הסעד והעזרה המבוקשים מבית הדין.

את טופס כתב התביעה אפשר לקבל במזכירות בית הדין או להדפיסו באמצעות אתר בתי הדין.

- צרפו צילום של תעודת הזהות שלכם, כולל ספח מעודכן.
- שלמו במזכירות בית הדין את האגרה לפתיחת תיק תביעת גירושין, בהתאם לחוק.
- שמרו עותק מהחומר המוגש למזכירות בית הדין לצורך התביעה.

4. תביעת גירושין וכל הכרוך בגירושין

אפשר להגיש תביעת גירושין וכל הכרוך בעניין זה (חלוקת רכוש, מזונות, ילדים) בבית הדין הרבני באזור מקום מגורי בני הזוג. תביעת הגירושין תכלול גם את ענייני הרכוש המשותף, המזונות והחזקת הילדים. סמכות השיפוט לטיפול בתביעה היא לבית הדין במקום המגורים האחרון של בני הזוג.

הליך פתיחת תיק תביעת גירושין וכל הכרוך בו

מלאו את טופס "תביעת גירושין והכרוך בגירושין", הכולל:

1. פרטיו האישיים של התובע.
  2. פרטי בן הזוג הנתבע.
  3. פרטי עורכי הדין והטוענים הרבניים המעורבים (אם הנכם מיוצגים על ידי עורכי דין או טוענים רבניים). כמו כן צרפו ייפוי-כוח.
  4. פרטי התביעה, כולל מידע על הנישואין לנתבע ועל נסיבות הפרידה, נישואין וגירושין קודמים, ילדים משותפים, הליכי גישור וטיפול משפחתי, שהתקיימו ותלונות במשטרה או תביעות קודמות, אם היו.
  5. עליכם לפרט את העילה המצדיקה את תביעת הגירושין ואת מהות הסעד והעזרה המבוקשים מבית הדין.
  6. מלאו גם את החלקים בטופס בנושאים אותם אתם רוצים לכרוך בתביעת הגירושין (רכוש, מזונות, ילדים).
  7. צרפו תצלום תעודת הזהות שלכם, כולל ספח מעודכן.
  8. שלמו במזכירות בית הדין את האגרה לתביעת גירושין וכל הכרוך בגירושין, בהתאם לתקנות.
  9. שמרו עותק מן החומר המוגש למזכירות בית הדין במסגרת התביעה.
- לידיעתכם, בנוסף לתביעה העיקרית אפשר לבקש מבית הדין, במידת הצורך, סעדים נלווים, כגון: צו עיקול וצו עיכוב יציאה מן הארץ. כמו כן אפשר להגיש בקשה למדור ספציפי, לצו הגנה ולצו מניעה.

5. תביעת מזונות

אפשר להגיש בבית הדין הרבני הקרוב למקום מגוריכם המשותף האחרון תביעת מזונות – לחיוב מזונות לאישה או לחיוב מזונות לילדים או לשניהם כאחד. הבעל יכול להגיש את התביעה רק באמצעות כריכת המזונות בתביעת הגירושין (או בהסכמה משותפת עם האישה אף שלא אגב גירושין). האישה יכולה להגיש תביעת מזונות גם שלא אגב גירושין.

מזונות אישה

אישה זכאית לתשלום מזונות מבעלה כל עוד הם נשואים, בכפוף להוראות הדין. תביעת מזונות אפשר להגיש כתביעה נפרדת או יחד עם תביעת הגירושין. הבעל יכול להגיש תביעה למזונות, ובה תידרש אשתו להשתתף בהוצאות גידול הילדים (כאשר הכנסותיה גבוהות מהכנסותיו, או במקרים שהילדים נמצאים בחזקתו).

מזונות ילדים

ילדים קטינים זכאים למזונות בסכום שייקבע על ידי בית הדין.

פתיחת תיק תביעת מזונות

- בקשו לפתוח תיק תביעת מזונות בבית הדין הרבני באזור מגוריכם.
  - מלאו את טופס כתב התביעה וצרפו מסמכים התומכים בטענותיכם.
  - צרפו עותק מכתב התביעה.
  - צרפו צילום של תעודת הזהות, כולל ספח מעודכן.
  - שלמו במזכירות בית הדין את אגרת תביעת מזונות, בהתאם לחוק.
  - שמרו העתק מהחומר המוגש למזכירות בית הדין.
- לתשומת לבכם, תביעה למזונות פטורה מתשלום אגרה, למעט תשלום אגרת פרוטוקול.

6. תביעת החזקת ילדים (משמורת ילדים)

כל אחד מבני הזוג רשאי להגיש תביעה להחזקת הילדים. תביעה זו תוגש בבית הדין הרבני הקרוב למקום המגורים המשותף האחרון של בני הזוג.

תביעה להחזקת ילדים יכולה להיות מוגשת גם ללא תביעת גירושין, אם התקבלה הסכמת הצד שכנגד. באפשרותכם להגיע להסכמה בנוגע למשמורת ילדיכם המשותפים, אך בנוסף חובה עליכם לקבל את אישור בית הדין, או בית המשפט, להסכם זה. בית הדין ייתן להסכם זה תוקף של פסק דין לאחר שישוכנע כי ההסכם תואם את טובת הילדים. במקרה של מחלוקת בין ההורים נקבעת המשמורת על פי טובת הילדים. בטרם יחליט בית הדין בעניין זה, הוא יבקש המלצות מגורמים מקצועיים ובדרך כלל יורה על עריכת "תסקיר" של פקידת סעד לסדרי דין. מטרת ה"תסקיר" היא להמליץ במשמורתו של מי מההורים יהיו הילדים ואלו הסדרי שהות יקבעו להורה שהילדים אינם במשמורתו. כל החלטה בעניין משמורת הילדים אינה סופית, וההורים יכולים לפנות לבית הדין הרבני בבקשה לשנותה משיקולים של טובת הילד.

הליך פתיחת תיק תביעת החזקת ילדים

- מלאו טופס כתב תביעה.
- צלמו את תעודת הזהות שלכם, כולל ספח מעודכן.
- שלמו במזכירות בית הדין את אגרת תביעת החזקת ילדים, בהתאם לחוק.
- שמרו העתק מהחומר שהוגש למזכירות בית הדין במסגרת התביעה.

הסדרי שהות

הסדרים בין ההורה המשמורן לבין ההורה שהילדים לא נמצאים בחזקתו לגבי שהות הילדים, נקבעים באחת משתי דרכים:

1. הסדרי שהות בהסכם בין שני ההורים.
2. הסדרי שהות על פי החלטת בית הדין הרבני או בית המשפט לענייני משפחה.

הסדרי שהות הנקבעים בהסכם גירושין

במסגרת הסכם גירושין וכשטובת הילדים לנגד עיניהם קובעים בני הזוג מי יהיה ההורה המשמורן ואילו הסדרי שהות יאפשרו להיפגש עם ההורה השני. ההסדרים לראיית הילדים מתייחסים לימות השבוע, לשבתות, למועדי ישראל ולחופשות.

הסדרי שהות הנקבעים על ידי בית הדין הרבני

גם הסדרי השהות נקבעים על פי עקרון טובת הילד. כדי לבחון זאת ממנה בית הדין פקידת סעד, והיא עורכת 'תסקיר', ובמסגרתו ניתנת המלצה הן לגבי משמורת הילדים והן לגבי הסדרי השהות.

כאשר אחד ההורים מונע מהצד השני לראות את הילדים, אפשר להגיש בקשה למתן צו להסדר שהות. העתק של הבקשה יישלח לבן הזוג הנתבע באמצעות מזכירות בית הדין. הפרת צו בית הדין עלולה לגרום לנקיטת אמצעי אכיפה בדרך של קנס או מאסר. במקרים מסוימים עלולה הפרת הצו להביא להליכים פליליים ואף לגרום לשינוי המשמורת על הילדים.

7. יחידות הסיוע שליך בתי הדין

בהתאם להחלטת בית הדין מופנים בני הזוג לעובדת סוציאלית ביחידת הסיוע של משרד הרווחה שליך בתי הדין.

מטרות הפגישה של בני הזוג עם יחידת הסיוע הן

- קבלת סיוע מידי, נגיש ומקצועי למשפחות המצויות בהליך משפטי.
  - בירור לגבי עתיד הנישואין.
  - סיוע בגיבוש הסכמות תוך שימוש בהליכי גישור ופישור –
    1. הסכמות זמניות וקבועות בנושא הסדרי שהות או מזונות.
    2. הסכמי גירושין
  - תיווך והפניה לשירותים טיפוליים וחברתיים בקהילה על פי צרכי המשפחה.
  - יחידות הסיוע נותנות ייעוץ לגבי השלכות הסכסוך על בני המשפחה, ובעיקר על הילדים –
    1. הערכה וטיפול ממוקד במערכות יחסים בין הורים לילדים הקשורות לסכסוך המשפחתי.
    2. סדנאות מידע להורים בהליכי גירושין.
  - יחידות הסיוע נותנות ייעוץ לבית הדין בנושאים שונים.
  - יחידות הסיוע מתערבות בתחום האלימות במשפחה.
- המפגשים עם יחידת הסיוע מתקיימים ביחידת הסיוע הסמוכה לבית הדין הרבני האזורי שהוגשה בו תביעת הגירושין.

גישור

במטרה להקל על הליך הגירושין עשוי מגשר מקצועי או יועץ נישואין לסייע לבני הזוג לסיים את הנישואין תוך הסכמה משותפת וללא משקעים מיותרים ונזק לילדים.

במהלך הגישור אפשר לגבש בהסכמה משותפת של בני הזוג הסכם גירושין, ובמסגרתו יוסדרו כל חילוקי הדעות שבין הצדדים. אפשר גם לקבוע מנגנון ליישוב חילוקי דעות בעתיד מחוץ לכותלי בית הדין.

---

8. הליך סידור הגט

לאחר שבית הדין פסק כי על בני הזוג להתגרש ייקבע מועד לסידור הגט, ובו יתקיים טקס הגירושין. הטקס נעשה על פי ההלכה היהודית ובמהלכו מוסר הבעל גט לאישה. רק לאחר מסירת הגט וקבלתו בידי האישה משתנה מצבם המשפחתי של בני הזוג, מנשואים לגרושים. להרחבה בעניין הגט, על שלביו השונים ועל עיקרי הכללים הנוהגים בו, ראה בחוברת המצ"ב בעמ' 12-14

9. ערעור

אפשר להגיש ערעור על פסק דין שנתן בית הדין הרבני האזורי בעניינכם. התנאים להגשת ערעור הם:

- פסק הדין או ההחלטה ניתנו בשל טעות בהלכה.
  - פסק הדין או ההחלטה ניתנו בשל טעות הנראית לעין בשיקול הדעת או בקביעת העובדות.
  - היה פגם בניהול הדיון בבית הדין האזורי באופן המשפיע על תוצאות הדיון.
- אפשר להגיש ערעור גם על החלטה של בית דין רבני אזורי המסיימת את הדיון באופן שלא יינתן עוד פסק-דין בנושא התביעה. על החלטת ביניים אי אפשר להגיש ערעור בזכות אלא רק בקשת רשות ערעור.

הליך הערעור

- פתחו תיק ערעור במזכירות בית הדין הרבני הגדול בירושלים, לא יאוחר מ-30 יום ממועד קבלת פסק הדין.
  - שלמו במזכירות בית הדין אגרה בהתאם לחוק. התשלום במזומן או באמצעות כרטיס אשראי.
  - הגישו למזכירות בית הדין כתב ערעור מפורט ומנומק בארבעה עותקים, בכתב הערעור יופיעו פרטי המערער והמשיב (שם מלא, תעודת זהות או דרכון, כתובת, מספר טלפון ופקס).
  - צרפו לכל עותק של כתב הערעור תצלום פסק הדין נשוא הערעור.
  - אם אתם מיוצגים, צרפו ייפוי-כוח מעורך דין או טוען רבני.
  - צלמו עותק מהחומר שמוגש למזכירות בית הדין.
- עם סיום הליך פתיחת תיק הערעור, יועבר התיק למזכיר הראשי לקביעת מועד דיון. בהתאם לתקנות הדיון יש להגיש את כתב הערעור באופן ידני או באמצעות הדואר. אי אפשר להגיש כתב ערעור בדואר אלקטרוני. כתב הערעור יודפס על גבי צד אחד של הדף בלבד ויוגש מהודק ומחורר. יש לשמור על שוליים ברוחב של 3 ס"מ משני צדי העמוד.

בקשת עיכוב ביצוע

הגשת ערעור אינה מעכבת את ביצועו של פסק הדין עליו מערערים, אלא אם החליט על כך בית הדין האזורי. אם בית הדין האזורי דחה את בקשתכם לעיכוב ביצוע פסק הדין או שלא החליט בבקשה זו תוך 3 ימים מעת הגשתה, אפשר לבקש מבית הדין הרבני הגדול להורות על עיכוב ביצוע פסק דין או החלטת בית הדין שעליה הוגש הערעור.

בקשת רשות ערעור

אם ניתנה החלטת ביניים (לרבות פסק דין ביניים או פסק דין זמני) על ידי בית הדין האזורי, אפשר להגיש בקשה לרשות ערעור, תוך 10 ימים ממתן ההחלטה.

הליך בקשת רשות ערעור

- כתבו בקשה לרשות ערעור והגישוה במזכירות בית הדין הרבני הגדול.
- שלמו אגרה בהתאם לחוק. התשלום במזומן או באמצעות כרטיס אשראי.
- צרפו העתק של פסק הדין או ההחלטה מושא הערעור.
- צרפו את נימוקי הערעור ונימוקים מדוע לא יישמע הערעור רק לאחר מתן פסק הדין הסופי.
- אם אתם מיוצגים, צרפו ייפוי-כוח של עורך דין או של טוען רבני.
- הגישו את הבקשה בארבעה עותקים. לכל עותק צרפו צילום של ההחלטה שעליה אתם מבקשים רשות לערער.
- אם תינתן רשות ערעור, תשמש הבקשה ככתב הערעור, אולם ייתכן שתידרשו להשלים תנאים נוספים.
- אם ניתנה רשות ערעור, תידרשו לשלם אגרת ערעור בהתאם לחוק ולהשלים את התנאים שנקבעו בהחלטה שהתירה את הגשת הערעור.

בקשה להארכת מועד הגשת עירעור

אם חלפו 30 יום מקבלת פסק הדין ולא הגשתם ערעור לפסק הדין, או אם חלפו 10 ימים ולא הגשתם בקשת רשות ערעור על החלטת ביניים, תוכלו להגיש במזכירות בית הדין הרבני הגדול בקשה מנומקת להארכת המועד להגשת הערעור או להארכת המועד להגשת בקשת רשות הערעור.

הליך בקשה להארכת מועד הגשת הערעור:

- הגישו במזכירות בית הדין הרבני הגדול בשלושה עותקים בקשה מנומקת להארכת מועד הגשת הערעור.